

AKTUALNA VPRAŠANJA NAŠEGA GOSTINSTVA

D R. R. M A R N

I. TEKOČA VODA

Pravkar sem se vrnil z daljšega potovanja po Srbiji, Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Kot funkcionarju tujskoprometnih organizacij mi je oko bolj ostro za vsak napredek ali pogreško našega hotelirstva v tujskoprometnem oziru kot komu drugemu. A ne samo kot bistremu opazovalcu — še bolj pa kot poslušalcu potujoče internacionalne publike mi je bila dana prilika, uveriti se o najnujnejših zahtevah, ki jih stavi danes potujoči in zaželeni, z velikimi stroški privabljeni gost na naše hotelirstvo.

Med najvažnejšimi poglavji je — tekoča voda, To vprašanje je danes v tujskoprometnem oziru tako važno, da v očeh potujočega turista (v splošnem pomenu) hotel bodisi tudi s 100 sobami sploh hotel ni, če nima tekoče vode. Danes še poudarja reklama v prospektih, da ima ta in ta hotel tekočo hladno in toplo vodo, čez par let — o tem sem prepričan — bo ta reklama odpadla, ker se bo to samo ob sebi razumelo in se hotel ne bo smel imenovati hotel, ako bo brez tekoče vode. Potreba po izdatnem negovanju in čistoti telesa se je v zadnjih desetih letih ne samo postoterila, ampak potisočerala. To opazujemo ne samo pri gornjih desetisočih, pri bogatih ali pri onih za kulturo telesa vedno skrbnih osebah, ampak tudi pri priprostih ljudeh, zlasti pri sportnikih. Ta potreba je postala tako živa kot dnevna hrana in telo samo zahteva negovanje ne le doma, ampak redno tudi na

potovanju — za še večjo čistoto pa poleg hladne še tudi toplo vodo.

Da je naziranje in prepričanje, da se v hotelih zadovolji gosta le takrat popolnoma, ako se mu nudi tekoča hladna in topla voda, prodrlo tudi med naše hotelirje, sem popolnoma prepričan. Med vse morda ne, toda ti bodo tudi do smrti ostali starokopitni. Izvzeti moram seveda one, ki jim manjkajo sredstva, čeprav imajo najboljšo voljo.

V spomin mi je prišlo tole. Pred nekako devetimi leti je pričel moj dober prijatelj graditi hotel. Pokazal mi je načrte. Prvo, kar sem ga vprašal, je bilo, ali je poskrbel, da bo v hotelu tekoča mrzla in gorka voda. »Da,« je rekel, »mrzla bo tekla, ureditev za toplo vodo bi pa preveč veljala.« Prigovarjal sem mu, naj uvede tudi toplo vodo, a vse je bilo zaman. Dvakrat sva se prav do hudega sprla, a se ni vdal, poudarjajoč, da je bil že po vsem svetu, pa je le malokje našel ta »luksus«. Čez dve ali tri leta je že priznal, kako veliko pogreško je napravil, ko ni uvedel tudi tople vode. Seveda je to pogreško popravil.

Pri tem zadnjem potovanju sem bil pa naravnost vesel napredka v tem oziru. V Beogradu zahajam že dvanajst let — odkar je bil zgrajen — v en in isti hotel. Ni imel tekoče tople vode. Sedaj je preurejen in ima tudi to. V S. sem v glavnem razkošnem hotelu letos prvič opazil, da ima tudi tekočo hladno in toplo vodo, dozdej je ni imel. V D. sem se nastanil v starem hotelu sredi mesta, tudi ta je imel to ugodnost, ki je prej ni bilo. Le v Su. sem v glavnem hotelu presenečen opazil, da še dominirata lavoir in vrč. Verujte, da mi je bilo zelo žal, ne toliko zaradi sebe, ampak ker se tu križa internacionalna publika.

Ustanovljeno 1852

Ljubljana, Poljanska cesta štey. 8

Teodor Korn
(preje Henrik Korn)

Krovce, stavbni, galanterijski
in okrasni klepar, instalater
vodovodov in centralne kur-
jave, naprave strelododov,
kopališke in klosetne naprave

Da je W. C. z vsem oskrbljen, to je prva potreba, ki je ni treba posebej omeniti. Vsekakor časopisni papir ne spada sem.

II. KAKO RAVNATI Z LETOVIŠČARJI

Ako je gost že popolnoma zadovoljen s čistoto, hrano in stanovanjem, treba zlasti na deželi, kjer ni kavarn in drugih zabavišč, nuditi še druge stvari. Predvsem so to časopisi: nekaj ilustriranih in kak dnevnik njegovega jezika, če ni sam naročen nanj. Vozni redi, zemljevidne karte kraja in okolice ter prospekti kraja, če eksistirajo, morajo biti vedno na razpolago. Dalje je prirejati skupne izlete; sicer peš ne daleč, ker se nihče noče na oddihu truditi, pač pa z vozili (avto) po primerni ceni, saj gost rad plača, če se mu nudi zabava. Izlete je treba tako prirejati, da letoviščar ne izgubi svojih obrokov penzije. Izleti so najbolj prikladni med tretjo in sedmo uro popoldne, kar je z avtom dovolj tudi za daljše ture. Take izlete je dobro prirejati večkrat na teden, ker se tu letoviščarji med seboj dobro spoznajo in je potem v hotelu ali penziji vedno živahno tudi ob slabem vremenu. Če se priredijo celodnevni izleti, naj bodo združeni s piknikom in mora imetnik hotela ali penzije dostaviti potrebno hrano in pijačo kot nadomestilo za opoldanski obrok. Radio je danes tudi pogoj in sicer ga je treba montirati v obednici.

Dalje je zelo priporočljivo, da so na razpolago igralne karte. So sicer drage, a izdatek se izplača, ker gre sicer gost drugam igrat. Danes igrajo cele familije romy, zato je dobro imeti to igro in zlasti v deževnem vremenu zainteresirati goste za kaj takega in jih seznanjati med seboj.

So pa še druge igre, šaljive, resne, n. pr. namizno kegljišče itd., s čimer se v slabem vremenu pridrži gosta in mu pomaga pretolči dolgčas. Potrebna je tudi majhna knjižnica ali če te ni, opozorilo, kje se lahko knjige izposodijo.

Lastnik ali lastnica hotela ali penzije, oziroma zakupnik ali zakupnica morata biti kakor dober oče ali mati svojih gostov, se hitro seznaniti z njih dobrimi in slabimi stranmi, z njih željami in potrebami: najbolj v hrani, potem pa v vsem drugem. To je največja umetnost: gosta čimprej natančno spoznati in že v naprej ugoditi njegovim željam.

Pri tem se seveda ne sme biti vsiljiv, ampak imeti potreben takt in obzirnost. Hvaležnost gostov, če se tako z njimi postopa, je velika in se izraža z vsakoletnim povratkom in z brezplačno reklamo v domovini, odkoder pripelje tak gost še druge, ki so bili morda drugam namenjeni.

Verujte, da je to največja privlačnost za dotični hotel ali penzijo. Kolikokrat sem slišal letoviščarje ko sem jih vprašal, ali so zadovoljni: zelo, zelo, gospa je tako ljuba, tako postrežljiva, čutim se kot doma.

Zglaševalne predpise je treba naglo, mimogrede opraviti, ne da bi gost to čutil. Če ima kraj ugodnost polovične voznine, je treba gosta takoj opozoriti in mu preskrbeti potrdilo. Če nima vizuma na potnem listu, naj se tudi to v hotelu oskrbi. Pošlje se najbližjemu Putniku, ki to hitro oskrbi. Svetovati je gostu tudi glede menjavanja valut ter ga opozoriti, kje najceneje menja.

So sicer to stvari, ki bi jih gost moral sam opraviti, a kako dobro dene tujcu, če se mu ni treba s

tem ukvarjati, ko tako rekoč ne občuti, da je v tuji državi, o kateri je morda čul ali bral, da je vse tako divje in odurno:

Tako postopanje s tujci je samo za sebe velikanska privlačnost.

Ahasver:

III. VEČ MIRU!

Opravičeno se od mnogih strani zahteva v zadnjem času, naj se boj proti nepotrebnemu hrupu in tresenju uredi zakonitim ali vsaj uredbenim potom. Časopisje se v inozemstvu dostikrat peča s tem zelo aktualnim vprašanjem. V Nemčiji je znana organizacija društva nemških inženjerjev osnovala poseben odsek v ta namen. Načelo je: kar mogoče omejiti hrup in tresenje, da se posamezniku zagotovi mirno stanovanje in delavnica in se s tem obvarujejo zdravje in živci, da se izključijo motnje radijskega prometa in poškodbe poslopij zaradi tresenja. Znanstveno je tudi že kot merilna enota določen »fon«. Pri navadnem govorjenju znaša jakost 60 fonov, 120 fonov je jakost v strojni delavnici. Različne vrste hrupa so: prometni, obratni in stanovanjski hrup, razne vrste tresenja: prometno in strojno. Merilna enota za tresljaje se pa imenuje »pal«.

Gost, ki pride poslovno v hotel, si želi miru v vsakem oziru. Moti ga hrup na cesti: tlak iz kamenitih kock povzroča največ hrupa in tresenja. Naloga občinskih uprav je zato, da se kocke čimprej ali zalijejo z asfaltom ali nadomestijo z drugim tlakom, ki povzroča manj hrupa in tresenja. Primerjaj v Ljubljani Sv. Petra cesto z Miklošičevo ali Bleiweisovo. Omejiti se da zlasti hrup, ki ga povzročajo vozila, zlasti motorna kolesa in tovorni avtomobili ter navadna težka vozila, za katera so po mnogih mestih predpisana gumijeva kolesa.¹ To vprašanje, ki n. pr. v Ljubljani še ni dovolj energično rešeno, spada pri nas v področje policije. Naj bi bila v tem nepopustljiva, kakor tudi v boju proti glasovnim izbruhom ponočnjakov. Važno je pa to vprašanje zlasti tudi v letoviščih, kjer si vsi gostje želé zraka, sonca in miru. Naloga okrajnih oblastev in županstev je, da v tem oziru skrbé brezobzirno za red na cesti in v lokalih. Igranje radio-aparatur, gramofonov, glasba sploh, ki naj bi bila po določeni uri dovoljena le za zaprtimi okni, je poglavje zase.

V hotelu samem mora skrbeti hotelir za *absolutno disciplino osebja*, če jo sploh sam pozna. Sobarica in sluga, ki se ob zgodnji uri ali po obedu, ko gostje hočejo počivati, prepirata glasno po hodnikih, gotovo nista za vzpodbudo gostom. Povrh še slabo izolirane stene, vrata in napeljave — pa zatisni nervozni modern človek oko v takem hotelu. Dodaj k temu še filmske šlagerje, ki zvené pozno v noč ali iz kina ali iz koncertne dvorane ali plesišča v isti stavbi — pa spi, če te pustijo. To so odvečne nevšečnosti, ki tak lokal zagrenijo za vselej. Zato več discipline pri osebju in gospodarju!

¹ Nemčija je v tem oziru že toliko napredovala, da novi državni cestno-prometni red že določa številčno predpise proti prometnemu ropotu: motorno vozilo polno obloženo in s 40 km hitrosti ne sme povzročati ropota nad 85 fonov, merjeno 7 m od vozišča. Hupa ne sme presegati 100 fonov. Zakon tudi določa, da morajo imeti težka motorna vozila zračne obroče in ne gumijastih.

Hotel Štrukel

Hotelir in
restavrater
Jernej Černe

Ljubljana
Hotel
Štrukel

Hotel Štrukel je zgrajen na prostoru nekdanje sloveče gostilne pri »Bitencu« ali »Zur Vereinigung«. Tu je imel pekovski ceh svoj lokal. Nad mizo je visel v stekleni prizmi s stropa pekovski grb: lev drži v šapah presto. Bitenčeva gostilnica je bila vedno zbirališče odličnega občinstva. Okrog l. 1890. je zbiral tu urednik slovensko - nemškega slovarja prof. Pleteršnik svoje sotrudnike, ki so bili: profesorji Bartel, Pavlin, Petelin in Rutar, kurat Koblar, Anton Mikuš, dr. Jos. Staré in Fr. Uršič. L. 1899. so porušili staro Bitenčevo gostilnico in takratni lastnik Franc Štrukel je sezidal nov hotel. Sedanji lastnik Jernej Černe, podpredsednik

gost. združenja, je l. 1922. dvignil poslopje v 3. nadstropje, tako, obsega z drugimi adaptacijami *sedaj 50 sob*. Vse pritličje zavzema lepo opremljena *restavracija s priznano prvovrstno kuhinjo*, dočim skrbi klet za *dobro vino in pivo*. Zraven hotela stoji od nekdanj poznani *velik senčnat vrt*, eden najlepših v Ljubljani. V hotelu so na razpolago *klubove sobe in salon* za družabne prireditve. V restavraciji se shajajo tako domačini, zlasti iz krogov meščanstva, profesorjev, uradnikov in turisti. Stalni gostje izmed tujcev se vedno radi vračajo, ker se v mirnem in udobnem hotelu počutijo kakor doma.

Sodobna tehnika je toliko napredovala, da je mogoče preprečiti ali vsaj omejiti vsak *obratni ropot*. Danes že zna tehnika, kako je treba izvesti dvojna vrata, okna, vodovod, umivalnik, centralno kurjavo, strop, tlak, W. C. itd., da se prepreči hrup. Imamo tudi že tiho delujoče sesalne naprave za prah, pralne stroje, pisalne stroje, kakor imamo naprave pri motorjih, ki omejujejo ropot izpuha in glas signalov. Zastareli so tudi mnogi lifti, ker novi delujejo neslišno. Omejiti se da tudi ropot, ki ga povzroča cestna železnica.

V vseh teh vprašanih naj bi sodelovali poleg javnih oblasti z lastno discipliniranostjo gospodarji in uslužbenci — pa tudi gostje.

IV. NAVIDEZNE MALENKOSTI V GOSTINSKIH OBRATIH

Za napredek našega gostinstva je pogoj zmisel za kritiko. Gospodar ali tudi uslužbenec, ki ob pogreški, ki je nanjo opozorjen, brezbrizno zgane z ramo, je sovražnik napredka. Naj samo naštejemo nekaj napak, ki se tolikokrat ponavljajo v naših hotelih: pomanjkljiva, premajhna hotelska veža, gosta sprejme pri prihodu in se poslovi od njega le portir — v odsotnosti gospodarja ali direktorja; oprema v hotelskih sobah je v neredu: svetila brez žarnic ali s skvarjenimi, omare brez ključa in obešalnikov, teh tudi ni posebej v sobi za suknje, umivalniki imajo skvarjene

pipe, ključi v vratih se odpirajo le stežka, okna so nepripravna, ker trgajo zavese, čim jih odpreš; v vratih je v gornjem polju šipa, ki te moti ponoči; v hotelu dobiš le star vozni red, inozemskih (Mitropa!) sploh ni; telefonske celice ni; svetlobni signali se ne preizkušajo, enako ne žarnice, perilo dvomljive svežosti itd. itd. So to malenkosti po sebi, vendar povzročajo, zlasti če se sumirajo, v gostu slabo razpoloženje. Stalna in stroga kontrola sob je zato brezpogojno potrebna.

V. JEZIKOVNO IN STROKOVNO ZNANJE OSEBJA

Hvalevredno je, da imamo strokovne šole za gostinško osebje in da smo dobili v Ljubljani zopet specialno gostinško kuharsko šolo. Zdi se mi pa, da bi bili v zvezi s tem potrebni tudi za ostalo osebje (portir, sluge, sobarice, lift-boy) vsaj kratki tečajji, ki bi jih seznanili s sodobno hotelsko službo in jim nudili tudi priliko za učenje jezikov. Tečajji bi morali biti prilagodeni specialnim potrebam dotične skupine: sobarica potrebuje drugačen strokovni pouk in besedni zaklad kakor možko osebje. Pravijo, da je prvih 100 besed podlaga znanju jezika; kdor jih pa zna 1000, že zna dotični jezik. S takimi *strokovno-jezikovnimi tečajji* bi odprli še stoterim brezposelnim možkim in ženskam pot po vsej Jugoslaviji, kjer morda itak že sedaj predstavljajo skoraj večino hotelskega personala.